

การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Waste management behavior of the people of Bang Sai,

Phra Nakhon Si Ayutthaya

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยปัจจัยจะเป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ โดยมีปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยด้านการเสริม และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แล้วได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสมการถดถอย ผลการวิจัยจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ศึกษา 400 ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลสนามชัยมากที่สุด 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ประชากรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส. มากที่สุด 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน มากที่สุด 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 และสภาพที่อยู่อาศัยเป็นบ้านพักมากที่สุด 393 คน คิดเป็นร้อยละ 98.3

ในการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 6 ด้าน เพศ อายุ ตำบล ระดับการศึกษา รายได้ และสภาพที่อยู่อาศัย โดยมีความแตกต่างที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และในการศึกษาระดับปัจจัยด้านสุขภาพ คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยด้านการเสริม ในการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งด้านปัจจัยนำ หัวข้อความรู้ความเข้าใจประเภทของขยะ และหัวข้อความเชื่อกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในการจัดการขยะ มีความแตกต่างกันส่วนในหัวข้ออื่นๆไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และในด้านปัจจัยเอื้อ ในทุกหัวข้อไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนในด้านปัจจัยด้านการเสริมในหัวข้อส่งเสริมกิจกรรมการจัดการขยะ มีความแตกต่างกันและในหัวข้ออื่นๆ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ในการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยด้านการเสริม ในด้านปัจจัยนำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมที่ดี และในด้านปัจจัยเอื้อ มองในภาพรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมพอใช้ ส่วนในด้านปัจจัยด้านการเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมที่ต้องปรับปรุง ทั้งนี้ขอเสนอแนะให้ติดตามผลและประเมินผลการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัด

พระนครศรีอยุธยาที่การเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีชีวิตความเป็นอยู่ด้านสาธารณสุขปลอดภัยที่ดีขึ้นตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการจัดการขยะ , ปัจจัยกำหนดสุขภาพ

Abstract

This Independent Study is about the Waste Management behavior of the people of Bang Sai, Phra Nakhon Sri Ayutthaya. The objective is to know the waste management behavior and the factors affecting the waste management behavior of these people. The factors will be the determinants of the community health, which includes Leading factors, Facilitating factors, and Supplementary factors. The tool that used to collect the data involves a questionnaire which are given randomly to different people of this community. This data obtain from the questionnaire were used for statistical analysis as follows: frequency, percentage, mean, standard deviation, and regression analysis. The results of the research from 400 individuals found that most of them are males which represents 205 people or 48.8% of the whole population, while the 117 people are in the age bracket of 26-35 years old which is 29.3%. Only 8.8% or 35 people lived in Sanam-chai Sub-district. The 145 people or 36.3% representing peoples that had a vocational level education/certificate also from this it is shows that 184 people earning less than 10,000 baht/month which represents 46.0% and lastly 393 people residential condition is living in a house which is a staggering 98.3%.

In regards to personal factors, it correlates in 6 aspects; Gender, Age, Sub-district, Educational level, Income and Housing conditions. Housing conditions is the most significant factors while other aspects were not that significant at a rate of 0.05 statistically significant difference. For the level of the health of the people in the community there were 3 factors to be consider namely Leading factors, Facilitating factors, Supplementary factors. The Leading factor which deals with the topic on the understanding of the types of waste, its of causes and impact on waste management are consider to be very significant topic while other topics is not significant at the rate of 0.05. However, in terms of Facilitating factors, all topics was considered to be in no significant level at 0.05 also. And the Supplementary factors in the section promoting waste management activities are considered significant while other topics in this factor are not significant at a rate of 0.05.

In conclusion to the conducted study of waste management behavior of the people of Bang Sai, Phra Nakhon Sri Ayutthaya in terms of different factors, the results are as follows: Leading factor was in good behavior level, The Facilitating factors is in fair behavior level while in terms of Supplementary factors, the level of behavior indeed needs to be improved. In relation to this I believed that we need to follow up and re-evaluate the waste management results of the people in Bang Sai, Phra Nakhon Sri Ayutthaya for a betterment of their lives in terms of utilities.

Keywords: Waste management behavior, Determinants of health

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันสภาพชุมชนในชนบทและเขตชายเมืองมีประชากรเพิ่มมากขึ้นซึ่งในจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นตามลำดับและในสภาพแวดล้อมปัจจุบันทำให้ประชากรคิดและตระหนักในด้านสาธารณสุขโรค ซึ่งด้านการจัดการขยะเป็นปัญหาลำดับแรกต้องทำการแก้ไข

จากปัญหาในด้านการจัดการขยะรวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชากรโดยตรงในเขตชนบทและชุมชนชายเมืองเป็นปัญหาที่ต้องเร่งจัดการ แล้วจะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันขยะได้เพิ่มมากขึ้นเป็นเท่าตัว โดยหากย้อนมองไปเมื่อ 10 ปี ก่อนประชากรในเขตชนบทและชายเมือง จะสร้างขยะประมาณวันละ 0.64 กิโลกรัม/วัน/คน แต่ในปัจจุบันให้เกิดขยะประมาณวันละ 1.2 กิโลกรัม/วัน/คน และในปี 2025 ประชากรมีโอกาสเพิ่มขึ้นเป็น 4,300 ล้านคน และแต่ละคนจะสร้างขยะประมาณวันละ 1.42 กิโลกรัม/วัน/คน ขยะสามารถสร้างมลพิษต่อร่างกายและชุมชนได้ในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านดิน น้ำ และอากาศ เป็นต้น ต้องเร่งรีบในการจัดการขยะเพื่อป้องกันผลกระทบที่ตามในเรื่องของการทำลายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชากรได้ โดยต้องเริ่มจากพฤติกรรมจัดการขยะภายในหมายถึงต้องสร้างจิตสำนึกในจิตใจให้รู้และตระหนักถึงพฤติกรรมจัดการขยะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ปัจจัยกำหนดสุขภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็นขอบเขตการวิจัยได้ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหาการวิจัย ศึกษาพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านที่ 2 ขอบเขตการวิจัยในด้านประชาชนการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้คือ ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยการหลักการสุตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamame) โดยกำหนดค่าความเคลื่อนคลาด 0.05 โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ 47,216 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 397 คน

ด้านที่ 3 ขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่การวิจัย โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้พื้นที่ของ อำเภอบางไทร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ทั้งหมด 23 ตำบล

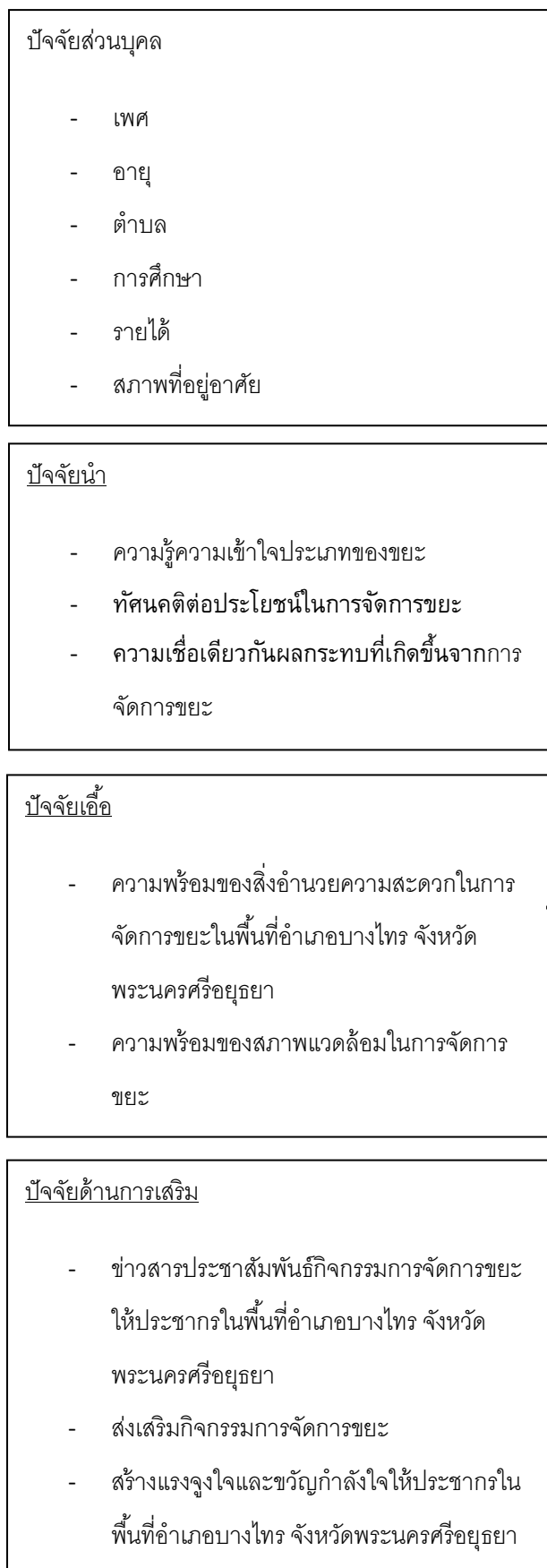
ด้านที่ 4 ขอบเขตการวิจัยด้านระยะเวลาในการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยจะเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2564 ไปถึงวันที่ 15 กรกฎาคม 2564 เป็นระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

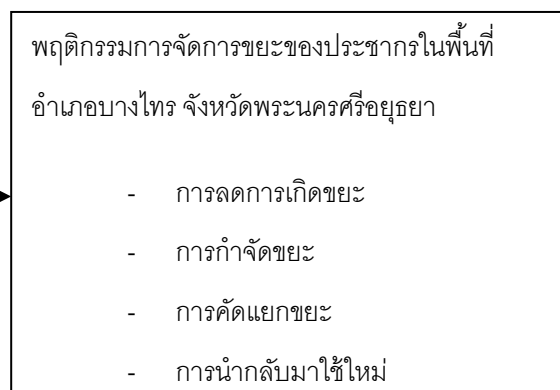
1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ได้ทราบถึงปัจจัยด้านสุขภาพในพื้นที่ชุมชน อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางและแผนพัฒนาด้านสาธารณสุขปโภค ในพื้นที่ชุมชน อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม พฤติกรรม หมายถึง การกระทำอันเกิดจากการกระตุ้นหรือถูกจูงใจจากสิ่งเร้าต่าง ๆ การกระทำหรือพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้ใช้กระบวนการกลั่นกรอง จะให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นได้สัมผัสและรับรู้จึงเห็นได้ว่า พฤติกรรมจำนวนมากแม้จะทำด้วยเหตุหรือจุดมุ่งหมายเดียวกัน แต่ลักษณะท่าทางและอาการอาจแตกต่างกัน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นเป็นเพราะการกระทำในแต่ละครั้งของบุคคลที่มีสภาพร่างกายปกติ และต้องผ่านกระบวนการคิดและการตัดสินใจซึ่งประกอบด้วยอารมณ์และความรู้สึกของผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ จึงทำให้พฤติกรรมแต่ละคราวเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องที่เกิดขึ้นตามกระบวนการนั้น จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการรับรู้ทางสังคม โดยลักษณะของพฤติกรรมแบบได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง คือ พฤติกรรมภายนอก หมายถึง พฤติกรรมที่มองเห็นได้ตัวอย่างเช่น การเดิน การปฏิบัติ จะสามารถวัดได้จากพฤติกรรมเหล่านี้

ลักษณะที่สอง คือ พฤติกรรมภายใน หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ภายในจิตใจตัวอย่างเช่น ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม จะวัดได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

สรุปได้ว่าลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมีทั้งพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมาให้เห็นชัด และพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ซึ่งการที่เราเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งแสดงการกระทำออกมาในลักษณะพฤติกรรมภายนอกนั้นต้องศึกษาความคิด ความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อ การรับรู้ที่เป็นพฤติกรรมภายในของบุคคลนั้น

พฤติกรรมการจัดการขยะ กล่าวถึง พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่แสดงออกมา สัมพันธ์กับความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ในการจัดการขยะ คือ มีความรู้เกี่ยวกับโทษ ประโยชน์ ปริมาณขยะ
2. ทศนคติในการจัดการขยะ คือ มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย
3. การปฏิบัติ คือ มีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการขยะ โดยมีการแยกถังขยะหรือการนำ ขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ โดยใช้หลัก 5Rs เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะ ดังนี้

Reduce หมายถึง การลดปริมาณขยะ

Reuse หมายถึง การนำขยะกลับไปใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำ

Recycle หมายถึง การนำขยะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

Reject หมายถึง การปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่กำลังจัดวาง

Response หมายถึง ผู้ทิ้งขยะยอมรับที่จะเป็นผู้คัดแยกขยะ

การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นความรับผิดชอบของประชาชนก่อนที่จะส่งให้ภาครัฐมาเก็บขนและนำไปกำจัด โดยการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล ดังนี้

1. ควรมีภาชนะรองรับขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลประจำครัวเรือน สถานที่ตั้งภาชนะรองรับขยะ ควรตั้งในที่สะดวกต่อการทิ้งหรือการแยกประเภทขยะ
2. ไม่ควรกองขยะไว้ในบ้านหรือที่สาธารณะ
3. ไม่ควรทำการเผาขยะภายในบริเวณบ้านหรือที่ต่าง ๆ
4. ควรจัดให้มีสถานที่รวบรวมขยะ เพื่อเป็นการรวบรวมก่อนนำไปกำจัด
5. ขยะที่เป็นอันตราย ควรมีสถานที่เก็บรวบรวมและแยกทิ้งต่างหาก

6. สามารถดัดแปลงภาษาขณะที่ไม่ใช้แล้วมาเป็นภาษารองรับขยะได้

แนวคิดเกี่ยวกับขยะ ขยะคำจำกัดความของคำว่ามูลฝอย วั้ดังนี้ มูลฝอย (Waste) หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษ

มูลฝอย (Solid Waste) หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาษาที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

ประเภทของขยะ ขยะอาจมีขนาดต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ใหญ่ขนาดตัวถังรถยนต์ไปจนถึงขนาดเล็กจำพวกฝุ่นละออง ซึ่งก็เป็นขยะทั้งสิ้น การแบ่งประเภทของขยะนั้น เดิมแบ่งเพียง 3 ประเภท คือ ขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้งและถั่ว

1. ขยะมูลฝอยเปียก (Garbage) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือจากการประกอบอาหารจากห้องครัว ร้านอาหาร ที่มีความชื้นสูง สามารถเนาเปื่อยส่งกลิ่นเหม็นได้

2. ขยะมูลฝอยแห้ง (Rubbish) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือใช้ทั่ว ๆ ไปซึ่งมีความชื้นต่างจำพวกเศษกระดาษ เศษผ้า ฯลฯ

3. ถั่ว (Ash) หมายถึง สิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้ต่อมานักวิชาการทางด้านนี้กำหนดขึ้นมากจึงได้แยกประเภทของขยะมูลฝอยตามลักษณะออกไปเป็นประเภทต่าง ๆ มากมาย

ขยะ สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง ในที่นี้ขอแบ่งประเภทขยะออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟาง ข้าว แก้ว กระจัง ยาง เศษอิฐ กรวด ทราบ ถุงพลาสติก เศษปูน ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเนาเหม็น การกำจัดขยะทั่วไป ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

2. ขยะย่อยสลายได้ หรือขยะอินทรีย์ (Organic waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ขยะประเภทนี้จะเปื่อยย่อยสลายและเนาเปื่อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง ประกอบกับขยะประเภทนี้มีกลิ่นเหม็น การกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

3. ขยะรีไซเคิล หรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรือ อื่น ๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระจกสี พลาสติก ฟิล์มถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลายโดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่น ๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดสุขภาพ (PRECEDE MODEL) ความเป็นมาของแนวคิด PRECEDE MODEL Lawrence W. Green และคณะ แห่ง มหาวิทยาลัย The John Hopkins เป็นผู้พัฒนา ขึ้นในปี ค.ศ. 1980 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำ มาใช้ใน งานวิจัย และประเมินโครงการทางพฤติกรรมศาสตร์ และโครงการส่งเสริมสุขภาพอื่น ๆ 14 แบบจำลอง PRECEDE เป็นกรอบแนวคิด ในการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัย คือ พฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัย ภายในและภายนอกบุคคล ดังนั้นการดำเนินงาน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการดำเนินการ หลายด้านประกอบกัน โดยจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัย สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นก่อน จึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของแนวคิด ในบทความนี้กล่าวถึงการใช้แบบจำลอง PRECEDE-PROCEED ในส่วน PRECEDE MODEL เนื่องจากงานวิจัยทางการแพทย์บางส่วน ใหญ่เป็นการศึกษาระดับบุคคล เพื่อค้นหาปัจจัย สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคเพื่อลดความเจ็บป่วยเท่านั้น ซึ่งมีพื้นฐานแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมของบุคคลมี สาเหตุมาจากหลายปัจจัย (Multiple factors) โดยในขั้นตอนที่ อธิบายถึงองค์ประกอบของ พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลว่าเกิดจากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน และภายนอกตัวบุคคล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ

ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) และปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) ทั้งสามปัจจัยจะมีความแตกต่างกันในการ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ทั้งสาม ปัจจัยจำเป็นต้องใช้ร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการสร้าง แรงจูงใจ การสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนของการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้นการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของ บุคคลต้องคำนึงถึงอิทธิพลของปัจจัยทั้งสามส่วนที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพในการนำมาจัดกระทำร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการ ดังนี้ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) เป็น ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมของบุคคล และก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะมีความ พอใจของบุคคล ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ในการ เรียนรู้ ซึ่งอาจมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งให้เกิดการแสดงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล นั่นคือบุคคลจะเลือกแสดง พฤติกรรมต่างๆ ออกมาจะต้องอาศัยการมีเหตุผลที่ จะก่อให้เกิดพฤติกรรม เกิดแรงจูงใจในการกระตุ้น แรงขับภายในตัวบุคคลให้ตัดสินใจปฏิบัติพฤติกรรม 8 ปัจจัยนำ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างรวดเร็ว คือ ความรู้ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ พฤติกรรม หรือการรับรู้ความสามารถในการกระทำ พฤติกรรมทางสุขภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการ เกิดแรงจูงใจภายในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อการ กระทำ เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพของบุคคล ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมแต่แนวคิดนี้ยังไม่นำ มากกล่าวถึงโดยตรงเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถนำไปสู่การจัดกระทำได้

ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมสุขภาพนั้นได้รับ การสนับสนุน เป็นผลสะท้อนที่บุคคลจะได้รับจาก การแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งอาจช่วยสนับสนุนหรือ เป็นแรงกระตุ้นในการแสดง พฤติกรรมทางสุขภาพ นั้น เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคล หรือกลุ่มคน ที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในเรื่องนั้น การยอมรับหรือไม่ ยอมรับ เช่น พ่อ แม่ บุคคลในครอบครัว ครู เพื่อน แพทย์ พยาบาล บุคลากรทางสาธารณสุข เป็นต้น ปัจจัยเสริมส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะของการ กระตุ้นเตือน ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจ การเอาเป็นแบบอย่าง ต่าหนดิเตียน การลงโทษ ซึ่งปัจจัยเสริม เป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและมีการคงอยู่ของ พฤติกรรมนั้นๆ

ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) เป็นปัจจัย ที่อาศัยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลให้เกิด พฤติกรรม โดยตรง อาจเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือยับยั้ง ให้เกิดหรือไม่ให้เกิดพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านความพอเพียงที่ มีอยู่ (Availability) การเข้าถึงแหล่งบริการได้สะดวก (Acceptability) รวมทั้งทรัพยากรต่างๆ เช่น สถานบริการสุขภาพ บุคลากร โรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ นั้นได้ง่ายขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ปัจจัยเอื้อยั้งรวมถึงทักษะการ ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลที่เป็นทักษะใหม่ ที่บุคคลจะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพนั้นๆ ซึ่งการจัดโปรแกรมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการส่งเสริมทักษะใหม่ที่การส่งเสริมด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมสุขภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับอำเภอบางไทร ในอดีต อ.บางไทร รวมการปกครองอยู่กับ อ.เสนา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้แบ่งการปกครองออกเป็น เสนาใหญ่ (ด้านเหนือ) เสนาน้อย (ด้านใต้) แต่ใช้ชื่อแขวงราชคราม ตามตำบลที่ตั้งบริเวณฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และในปีพ.ศ.2437 ได้ตั้งที่ทำการแขวงเสนาน้อยเป็นเรือนแพจอดอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นศูนย์การคมนาคมของราษฎร ซึ่งใช้การสัญจรทางน้ำเป็นหลักต่อมาในปี พ.ศ.2439 จึงได้เปลี่ยนจากแขวงเป็นอำเภอ ในปี พ.ศ.2441 ข้อมูลด้านประชากร จำนวนประชากรทั้งหมดในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 47935 คน

จำนวนประชากรชายทั้งหมดในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 23508 คน

จำนวนประชากรหญิงทั้งหมดในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 24427 คน

ความหนาแน่นของจำนวนประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 218.20 คน/ตร.กม.

พื้นที่และอาณาเขต อำเภอบางไทรตั้งอยู่ทิศใต้ของจังหวัด ก่อนไปทางตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอบางบาลและอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบางปะอิน

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอลาดบัวหลวงและอำเภอเสนา

การแบ่งเขตปกครอง

พื้นที่อำเภอบางไทรแบ่งเขตการปกครองย่อยเป็น 23 ตำบลแต่ละตำบลแบ่งออกเป็น หมู่บ้านรวม 136 หมู่บ้าน ได้แก่

1. บางไทร (Bang Sai)	2. บางพลี (Bang Phli)	3. สนามชัย (Sanam Chai)
4. บ้านแพ้ง (Ban Paeng)	5. หน้าไม้ (Na Mai)	6. บางยี่โท (Bang YiTho)
7. แควออก (Khae Ok)	8. แควตก (Khae Tok)	9. ช่างเหล็ก (Chang Lek)
10. กระแซง (Krachaeng)	11. บ้านกลึง (Ban Klueng)	12. ช่างน้อย(ChangNoi)
13. ห่อหมก (Homok)	14. ไร่พระ (Phai Phra)	15. ไม้ตรา (Mai Tra)
16. บ้านม้า (Ban Ma)	17. บ้านเกาะ(BanKo)	18. ราชคราม (Ratchakhram)

19. ช้างใหญ่ (Chang Yai) 20. โผแดง (Pho Taeng) 21. โคกช้าง (Khok Chang)
22. เชียงรากน้อย (Chiang Rak Noi) 23. กกแก้วบูรพา(Kok Kaeo Burapha)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ห้องที่อำเภอบางไทรประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 11 แห่ง ได้แก่

เทศบาลตำบลบางไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางไทร ตำบลบางพลีทั้งตำบล บางส่วนของตำบลไม้ตรา และบางส่วนของ ตำบลบ้านเกาะ

เทศบาลตำบลราชคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลราชครามและตำบลช้างใหญ่ทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสนามชัยและตำบลบ้านแม่ทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบางยี่โท ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางยี่โท ตำบลหน้าไม้ ตำบลแคตก ตำบลช้างเหล็ก และตำบลห่อหมกทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกระแซงและตำบลช้างน้อยทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกึ่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านกึ่งและตำบลแคออกทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่พระ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไผ่พระ ตำบลกกแก้วบูรพาทั้งตำบล และตำบลบ้านเกาะ (นอกเขตเทศบาลตำบลบางไทร)

องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ตรา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไม้ตรา (นอกเขตเทศบาลตำบลบางไทร)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม้า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านม้าทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลโผแดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโผแดงและตำบลเชียงรากน้อยทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกช้างทั้งตำบล

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การเก็บรวบรวมการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 ชุด โดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนข้อด้วยกัน 1 ข้อ โดยจะประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำบลและเทศบาลที่พักอาศัย รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสภาพที่อยู่อาศัย ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการจัดการขยะและรวมถึงปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมในด้านการจัดการขยะ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแสดงผลทางสถิติ จะนำแบบสอบถามมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistic Package for Social Sciences หรือ SPSS) โดยในส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำบล ระดับการศึกษา รายได้ และสถานที่อยู่อาศัย สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา จะเสนอข้อมูลในรูปค่าร้อยละ (Percentage: Percent) และค่าความถี่ (Frequency) ซึ่งส่วนที่ 2 จะวิเคราะห์จะวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านภายในและภายนอกในการจัดการขยะ จะใช้สถิติที่ใช้ในการจะเป็นสถิติเชิงพรรณนาซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สมการถดถอย (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากประชากรตัวอย่างในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำบล ระดับการศึกษา รายได้ และสภาพที่อยู่อาศัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.8 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.3 อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลสนามชัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.8 ประชากรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.3 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.0 และสภาพที่อยู่อาศัยเป็นบ้านพักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.3

ปัจจัยกำหนดสุขภาพในการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 ได้แก่ ปัจจัยนำ ($\bar{x} = 3.95$) อยู่ในระดับดี ปัจจัยเอื้อ ($\bar{x} = 3.27$) อยู่ในระดับพอใช้ และปัจจัยด้านการเสริม ($\bar{x} = 2.28$) อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาทีละปัจจัย พบว่า

ปัจจัยนำ ด้านความเชื่อกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการขยะอยู่ในระดับดีที่สุด ($\bar{x} = 4.22$) ส่วนด้านทัศนคติต่อประโยชน์ในการจัดการขยะ ($\bar{x} = 3.90$) และด้านความรู้ความเข้าใจประเภทของขยะ ($\bar{x} = 3.66$) อยู่ในระดับดี

ปัจจัยเอื้อ ทุกด้านอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ ด้านความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการขยะ ($\bar{x} = 3.32$) และด้านความพร้อมของสภาพแวดล้อมในการจัดการขยะ ($\bar{x} = 3.21$)

ปัจจัยด้านการเสริม ทุกด้านอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ได้แก่ ด้านข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดการขยะ ($\bar{x} = 2.50$) ส่งเสริมกิจกรรมการจัดการขยะ ($\bar{x} = 2.22$) และสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ ($\bar{x} = 2.06$)

พฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 รายละเอียดแต่ละหัวข้อ ดังนี้

พฤติกรรมการลดการเกิดขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกหัวข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ เลือกใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก ($\bar{x} = 3.87$) เลือกซื้อสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.67$) และเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะ ($\bar{x} = 3.42$)

พฤติกรรมการณ์คัดแยกขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หัวข้อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทิ้งขยะตามถุงขยะที่แยกประเภทอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 3.52$) ส่วนหัวข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ คัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้ง ($\bar{x} = 3.40$) และถังขยะในบ้านและบริเวณโดยรอบมีการแยกตามประเภทขยะ ($\bar{x} = 3.36$)

พฤติกรรมการณ์กำจัดขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หัวข้อที่อยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ กำจัดขยะตามประเภทของขยะอย่างถูกวิธี ($\bar{x} = 3.38$) และทิ้งและกำจัดขยะในจุดบริการถังขยะของชุมชนและตำบล ($\bar{x} = 3.35$) ส่วนหัวข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ฝังกบขยะของตัวตนที่บ้านพักของตัวตน ($\bar{x} = 2.48$)

พฤติกรรมการณ์นำกลับมาใช้ใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกหัวข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ถูพลาสติกที่สามารถใช้งานได้ ได้นำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{x} = 3.76$) และใช้บรรจุภัณฑ์ทำจากวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ($\bar{x} = 3.73$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำบล ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ และสภาพที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการณ์จัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

1. เพศ พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพศชายและหญิงมีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ได้แก่ การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. อายุ พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ได้แก่ การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ตำบลที่อาศัยอยู่ พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่อาศัยอยู่ในตำบลที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ได้แก่ การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ระดับการศึกษา พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ได้แก่ การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. รายได้ พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีรายได้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ได้แก่ การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ระดับการศึกษา พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีสภาพที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ได้แก่ การลดการเกิดขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' รายละเอียดดังนี้

6.1 ด้านการลดการเกิดขยะ พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีสภาพที่อยู่อาศัยเป็นบ้านพัก กับ บ้านเช่า/ห้องเช่า มีพฤติกรรมการณ์จัดการขยะ ด้านการลดการเกิดขยะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสภาพที่อยู่อาศัยอื่นไม่แตกต่างกัน

6.2 ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่า ประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีสภาพที่อยู่อาศัยเป็นบ้านพัก กับ บ้านเช่า/ห้องเช่า มีพฤติกรรมพฤติกรรมการจัดการขยะ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ของประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสภาพที่อยู่อาศัยคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยนำ ด้านความรู้ความเข้าใจประเภทของขยะ (Sig. = 0.022) ด้านความเชื่อกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการขยะ (Sig. = 0.001) และปัจจัยด้านการเสริม ด้านส่งเสริมกิจกรรมการจัดการขยะ (Sig. = 0.047) มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยนำ ด้านทัศนคติต่อประโยชน์ในการจัดการขยะ (Sig. = 0.944) ปัจจัยเอื้อ ด้านความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการขยะ (Sig. = 0.581) ด้านความพร้อมของสภาพแวดล้อมในการจัดการขยะ (Sig. = 0.139) และปัจจัยด้านการเสริม ด้านข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดการขยะ (Sig. = 0.089) ด้านสร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจ (Sig. = 0.130) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะ ได้ดังนี้

ปัจจัยนำ

ด้านความรู้ความเข้าใจประเภทของขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อรู้จักประเภทของขยะต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นผู้นำชุมชนควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับประเภทของขยะเพิ่มเติมให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน เพื่อที่จะสามารถจัดการกับขยะแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง

ด้านทัศนคติต่อประโยชน์ในการจัดการขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อมีความคิดที่จะลดปริมาณขยะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการขยะ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นผู้นำชุมชนควรมีการปลูกฝังให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการลดปริมาณขยะ เช่น ชี้แจงถึงประโยชน์ที่จะได้จากการลดปริมาณขยะ เพื่อให้การจัดการขยะมีความง่ายขึ้น

ด้านความเชื่อกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อความเสียหายในด้านสุขภาพของบุคคลในชุมชนมีผลมาจากการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้องต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นผู้นำชุมชนจะต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้องว่าจะส่งผลเสียต่อสุขภาพอย่างไร เพื่อให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยเอื้อ

ด้านความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะสามารถให้คำปรึกษาและการบริการที่ดี ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นต้องมีกรอบรรมเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

ด้านความพร้อมของสภาพแวดล้อมในการจัดการขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อความถี่ในการจัดเก็บขยะของแต่ละครัวเรือนเหมาะสม ต้อง

ปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นควรมีความเพิ่มความถี่ในการจัดเก็บขยะให้เหมาะสมในแต่ละครัวเรือน เพื่อให้การจัดการขยะทำได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านการเสริม

ด้านข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดการขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อนโยบายเสียงตามสายในพื้นที่ชุมชนสามารถแจ้งข่าวสารการทิ้งและคัดแยกขยะได้ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นควรมีการให้แจ้งข่าวสารการทิ้งและคัดแยกขยะผ่านเสียงตามสายในชุมชนให้ได้ทุกที่เพื่อสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน

ด้านส่งเสริมกิจกรรมการจัดการขยะ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อส่งเสริมการจัดการโครงการจัดการขยะเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบพัฒนาตัวอย่าง ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเพื่อเป็นแบบอย่างให้ประชาชนได้ทำตามได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ด้านสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับพฤติกรรมในหัวข้อมีการประกวดจัดกิจกรรมชุมชนหรือตำบลยอดเยี่ยมในการทิ้งและคัดแยกขยะ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ดังนั้นในทุกชุมชนควรมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทิ้งและคัดแยกขยะ เพื่อให้ประชาชนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม และส่งผลให้มีการจัดการขยะในชุมชนได้ดีมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติม นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายใน ภายนอก ซึ่งอาจจะมีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะของประชากรในพื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม เนื่องจากประชากรในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับประชากรในอำเภออื่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจังหวัดอื่นอาจจะมีพฤติกรรมจัดการขยะแตกต่างกัน
3. ควรมีการติดตาม และประเมินผลการจัดการขยะในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และนำมาปรับปรุงวิธีการวิจัยให้มีคุณภาพและแม่นยำมากขึ้น

บรรณานุกรม

ปภาวรินทร์ นาจาปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ค้นหามือวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930240.pdf

ประภาพร แก้วสุกใส. (2549). การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ค้นหามือวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Env_Sci/Prapaporn_K.pdf

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2555). การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ค้นหามีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก <http://ssruir.ssrui.ac.th/handle/ssruir/828>

วิภาณี อุชุปัจ. (2561). ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน การศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ค้นหามีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก http://www.graduate.cmru.ac.th/core/km_file/402.pdf

วารสารพยาบาลสภาอากาศไทย ปีที่ 12 (2562) นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี ค้นหามีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/trcnj/article/view/203249>

สมัชญา หนูทอง. (2556). ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ค้นหามีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930190.pdf

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2537) ค้นหามีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2564 จาก https://ww2.ayutthaya.go.th/amphur_content/cate/5